

STOR FALLHØYDE AS
Tuengen allé 27

0374 OSLO

Vår dato: 06.03.2025

Vår ref.: 202310293-23 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Ny utsendelse av vedtak - Gravefossen kraftverk er konsesjonspliktig, Drangedal kommune i Telemark fylke

Vi viser til melding av 28.06.2023 om Gravefossen kraftverk, og vår befaringsdato 20.09.2024.

Ved en inkurie ble vedtak i saken, datert 14.2.2025, sendt uten å være godkjent i henhold til våre interne rutiner. For å gjøre den formelle godkjenningen av vedtaket korrekt oversendes vedtaket på nytt, med ny vedtaksdato. Konklusjonen i vedtaket er uforandret, så denne utsendelsen er kun en formalitet og har ingen betydning for innholdet i vedtaket.

NVE har gjort en konsesjonspliktavurdering av tiltaket. Først i brevet finner du vårt vedtak og informasjon om hva du må gjøre videre. Deretter kan du lese om tiltaket og vår vurdering av dette.

NVEs vedtak

NVE vedtar at Gravefossen kraftverk trenger konsesjon etter vannressursloven § 8. Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 18.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Hva må dere gjøre videre?

- Dere må sende en konsesjonssøknad for tiltaket til NVE, dersom dere fortsatt ønsker å bygge det.
- Når det gjelder krav til innhold og forklaring av saksgangen i en konsesjonssøknad, se NVEs hjemmesider på <https://veiledere.nve.no/konsesjonssoknad-vannkraftanlegg/>.
- Kommunen er vanligvis konsesjonsmyndighet for kraftverk med installert effekt mindre enn 1 MW, jf. vannressursloven § 64. Alle konsesjonssøknader skal sendes inn til NVE, som videresender søknaden til kommunen dersom den ikke er omfattet av noen av unntaksbestemmelsene i «Forskrift om kommunens myndighet i mindre vannkraftsaker».

Gravefossen kraftverk berører deler av et vassdrag med potensial for allmenne interesser knyttet til landskap, friluftsliv og naturmangfold. Dersom det skal gis konsesjon for Gravefossen kraftverk er det særlig viktig å utrede disse allmenne interessene. Ovenfor planlagt inntak til kraftverket er det gitt konsesjon til bygging av «Graveelva kraftverk». I en eventuell søknad for Gravefossen kraftverk vil det være nødvendig å vurdere samla belastning av planlagte kraftverk i Gravelva.

Orientering om tiltaket

Stor Fallhøyde AS planlegger å bygge et kraftverk i Gravelva. Vannet vil tas bort fra elva på en 450 m lang elvestrekning. Inntaket er planlagt etablert på kote 139 (hovedalternativ), eller 138,5 (alternativ 2). For hovedalternativet er inntaket planlagt slik at overløpet på terskel får samme høyde som normalvannstand i kulpen ovenfor. Her planlegges det å etablere inntakskummen noe lengre oppstrøms, der kum og rør kan plasseres og senkes ned i terrenget uten store inngrep. I alternativ 2 planlegges inntaksterskelen noe nedstrøms, slik at vannivået i kulpen ovenfor vil fortsette å variere etter at kraftverket er bygget. Dette krever at det bygges en noe større terskel på ca. 1 m høyde og ca. 10-15 m bredde. I dette inntaksmagasinet skal inntakskummen sprenges ned og vannet føres ut mot nord.

Fra inntaket skal røret med en diameter på 1 meter graves ned fram til planlagt kraftstasjon på kote 97. Området for rørgaten er skogsterreng som veksler mellom løsmasser og fjellgrunn. Vannveien er foreløpig anslått å bli ca. 600 m lang. Kraftverket er planlagt med maksimal slukeveie på 2400 l/s, som utgjør 244 % av middelvannføringen. Det er planlagt å slippe minstevassføring på 33 l/s, som tilsvarer alminnelig lavvannføring. Installert effekt blir 0,95 kW, og vil ifølge meldingen gi en årlig produksjon på 2,05 GWh. Se flere detaljer på vedlagt kart og i tabell under.

Gravefossen kraftverk – hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Alternativ 2
Nedbørfelt *	km ²	25,9	25,9
Feltets middelavrenning	l/s/km ²	37,8	37,8
Middelvannføring	l/s	983	983
Alminnelig lavvannføring	l/s	32,6	32,6
Planlagt minstevannføring	l/s	33	33
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	139	138,5
Avløp	moh.	97	97
Inntaksmagasinetts volum	m ³	-	75
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	450	450
Brutto fallhøyde	m	42	41,5
Høyde på inntaksdam	m	0,5	1
Diameter på rør	mm	1000	1000
Slukeevne [vannuttak], maks	l/s	2400	2400
Installert effekt, maks	kW	950	950

Gravefossen kraftverk – hoveddata

PRODUKSJON

Produksjon, årlig middel	GWh	2,05	2,05
--------------------------	-----	------	------

* Nedbørfeltet omfatter ikke Holmevatn og Breilivatn, som er overført til Suvdøla.

Hva har høringspartene uttalt?

Meldingen er sendt **Drangedal kommune, Telemark fylkeskommune og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark** på høring. Dette anses tilstrekkelig for meldinger. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Drangedal kommune uttaler i brev av **02.10.2024**:

«Kjente allmenne interesser; friluftsimteresser, kulturminner, verdifulle naturtyper, rødliste arter og vilt:

Gravelva er brukt som badeplass for lokalbefolkningen, det er i hovedsak badeplassen overfor kraftverket som er i bruk. Under befaringen ble det observert at det gikk en svak sti ned mot kulpen under fossen midt i elva. Om dette er en tursti eller en sti for bading i kulpen vites ikke. Traktorveien som går gjennom Gravedalen, nord for utløpet på kraftstasjonen er brukt til turgåing for folk i nærområdet. Denne traktorveien er tenkt oppgradert i forbindelse med utbygging av Varpet (datasenter, ca. 2 km vest for der vi parkerte for befaringen). Kommunen har så langt ikke mottatt noen byggesøknad på dette.

Når det gjelder kulturminner så har det vært gjennomført en mulighetsstudie i forbindelse med Tørdal Mølle nedstrøms kraftverket. Tørdal Mølle er nevnt i kommunens kulturminneplan (s 29- 34) vedtatt-kulturminneplan-2023-1.0.pdf (drangedal.kommune.no) og også omtalt i kommunens handlingsdel til samfunnsdelen fra 2019, der det skal jobbes med realisering av Tørdal Møllepark. Kommunen skal nå i gang med revidering av kommunens samfunnsplan og en må da gjøre en vurdering på om arbeidet med Tørdal Møllepark skal videreføres. Kommunen har startet arbeidet med statlig sikring av friluftsområdet rundt Skjeggfoss kraftverk, og vil mest sannsynlig prioritere tiltak i dette området i tiden fremover. Dette fordi kommunen har mulighet for å søke om eksterne tilskudd til tiltak i statlig sikra friluftsområder.

Det er ikke gjort noen kartlegging av naturtyper eller rødliste arter i området. Det ble gjort en naturkartlegging i forkant av godkjenning av Gravelva kraftverk i 2016. Det ble ikke registrert viktige naturtyper i influensområdet. Dette må antas å være likt for Gravefossen kraftverk.

I artsdatabanken kommer det opp at det er registrert 6 ulike karplanter sør og oppstrøms for der hvor inntaket skal være, ca. 180 meter. I tillegg er det observert fuglen tornskate i området. Det må i tilfelle vurderes om det skal gjøres en naturkartlegging av området, spesielt med tanke på at det vil bli mindre vann i elva og om dette kan påvirke fauna i elveløpet.

I forbindelse med Gravelva kraftverk så har det blitt vurdert dette med ørret og ål, en legger til grunn at de samme vurderingene må gjøres for Gravefossen, siden dette er nedstrøms Gravelva kraftverk. Det må også tas med i vurderingen at Skagerak Kraft har fått et pålegg fra Miljødirektoratet om å utrede tiltak for reetablering av laks og effektiv toveis vandring for anadrom laksefisk og ål i Kragerøvassdraget. Gravefossen ligger i øvre deler av Kragerøvassdraget. Når det gjelder vilt i området, så er dette også et område der det blir jaktet storvilt i så en forventer like hensyn som tatt i godkjenning av Gravelva kraftverk.

Planstatus:

Planstatus for området er i kommuneplanens arealdel spredt boligbebyggelse. Kommunen har kjørt en tiltaksanalyse i sine kartsystemer og denne legges ved. Området er utsatt for flom, det ble det også orientert om ved befaringen. Området ligger i kantsonen av et område som er kartlagt i kommunens arbeid med kartlegging av friluftsområder. Området er kartlagt som et særlig viktig friluftsområde. Området som er kartlagt er området rundt Rønnonnibben og Vrålstadheia sør for tiltaksområdet. Området går også inn under marin grense, her vises kun nivået som havet stod opp til under siste istid. Området ser ut til å være lite utsatt for marin leire. Det ser ut til at området ligger inne under det som kalles Samlet plan, hvilke konsekvenser dette har må fagmyndigheten (NVE) uttale seg om.

Status i forhold til vannforskriften:

Vassdraget er en del av Kragerøvassdraget der tilstanden er satt til god.

Når det gjelder påvirkning av vassdraget så er store deler av vassdraget overført fra Holmevann til Breidlivann i forbindelse med utbyggingen av Suvdøla kraftverk i 1966. I 2013 søkte Clemens kraft om utbygging av Lindalselva kraftverk. Tiltaket ble da vurdert ikke konsesjonspliktig av NVE. Det ble gitt en godkjenning på 5 år tilbake i 2013. Kommunen kan ikke registrere at det er kommet noen flere søknader på dette og at en kan se dette prosjektet som skrinlagt. Gravelva kraftverk har søkt om utvidet byggefrist til 31.03.2026 og har fått dette godkjent av NVE. Kommunen kan ikke se at det er påbegynt noe prosjektering/ bygging av dette. Gravefossen vil da bli et nytt kraftverk nedstrøms av Gravelva kraftverk.

Konsekvensene for natur og miljø av å ha flere kraftverk på rekke og rad i et vassdrag der påvirkningen allerede er stor er vanskelig for kommunen å vurdere med kommunens ressurser. Dette krever god faglig kunnskap.»

Telemark fylkeskommune uttaler følgende i brev av **02.02.2024**:

«Fylkeskommunen mener at tiltaket må sees i sammenheng med både utbygde og prosjekterte kraftverk i nedbørsfeltet og at en konsesjonsprosess vil være fordelaktig for å kunne begrense negativ utvikling i vannforekomstenes tilstand, som følge av kraftutbyggingen.

...

Kulturarv - automatisk freda kulturminner:

Vi viser til vår uttale av 16.6.2023 angående hensynet til automatisk fredede kulturminner. Utover tidligere uttalelse vil vi trekke frem kulturminneplan for Drangedal kommune som ble sendt på høring 05.06.2023. Her blir Tørdal mølle trukket fram som et særlig viktig kulturminne, med ønske om å utvikle området:

«Planer om bruk av mølla og området rundt til turisme knytta til aktiviteter og opplevelser vil sammen med bruk av dette kulturmiljøet til historie- og kunnskapsformidling gi kulturmiljøet en høy bruksverdi. Slik miljøet med selve møllebygningen og området rundt framstår i dag, gir det et i stor grad autentisk bilde av fortida, der inventaret i og materialene i bygningen er bevart, mens dam og bru er mulig å gjenskape med de fundamentene som finnes der i dag. Ut fra en samlet vurdering vurderes kulturmiljøet til å ha stor verdi. Bygningen Tørdal Mølle bør registreres i Kulturminnesøk.» (utkast kulturminneplan side 34).

Det må gjøres en avklaring på om kommunens intensjon om vern og utvikling av området rundt Tørdal Mølle er forenelig med planene om en ytterligere utnyttelse av vannressursene her.

Friluftslivsinteresser:

Det er lite til ingen aktivitet ved selve Gravefossen, men ved Gravhølen/Storhølen er det en veldig fin badeplass med svåfjell som er mye i bruk og veldig populær på sommerstid. IL Tørn merker og rydder turløyper hver sesong til sin 10 på topp, og har flere turer i nærheten av badeplassen. Her er det også laget til en gapahuk og det finnes en båt til gratis utlån for fiske i sammenheng med disse turene. Utover dette har kommunen sendt søknad om statlig sikret friluftslivsområde ved Skjeggfoss i Tørdal og det har vært jobbet i flere år for å få til et friluftslivsområde i tilknytning til gamle Tørdal Mølle, som vist til i utkastet til kulturminneplan.

Vannforvaltning og hensyn til fisk og andre ferskvannsorganismer:

Fylkeskommunen er i Lakse- og innlandsfiskeloven gitt forvaltningsansvaret for innlandsfisk som ikke er truede eller som er gitt en spesiell forvaltningsstatus. En av de viktigste målsettingene for fiskeforvaltningen i fylkeskommunen er å bevare naturlige bestander av fisk og andre ferskvannsorganismer, gjennom å sikre viktige gyte- og oppvekstplasser. I meldingen oppgir tiltakshaver at det er ørret i elva, men at det ikke er registrert rødlistede arter i prosjektområdet. Vi vil i denne sammenheng trekke frem at det i forbindelse med konsesjonsprosessen med Gravelva kraftverk ble påpekt at det trolig går ål i vassdraget, men at fisk og bunndyr allikevel ikke ble kartlagt.

Det generelle målet i vannforskriften er at alle vannforekomster skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Gravelva har i dag god tilstand og denne skal dermed beskyttes mot forringelse, jf. vannforskriften § 4. Det er sektormyndigheten, altså NVE i denne sammenheng, som skal ta stilling til om det

omsøkte tiltaket vil medføre en forringelse av tilstanden og eventuelt angi vilkår for å avbøte på dette som gitt av vannforskriften § 12. Fylkeskommunen er av den oppfatning at utbygging av kraftverket må vurderes opp mot vannforskriftens § 12. Videre mener vi omsøkt kraftverk må sees i sammenheng med både eksisterende og planlagte kraftverk oppstrøms i Gravelva/Lindalselva for å vurdere potensielle sumvirkninger, samt for å oppfylle intensjonene i vannforskriften om helhetlig vannforvaltning. Helhetlig vannforvaltning dreier seg blant annet om å se hele nedbørfelt under ett- og ikke bare hvert enkelt tiltak, hvert vann, eller hver bekk- og elvestreng separat.

Fylkeskommunen savner en konkret beskrivelse på utforming av inntaksterskelen og selve inntaket. Det fremkommer ikke hvor lang inntaksterskelen i alternativ 1 blir og det oppgis ikke volum på inntaksmagasin for dette alternativet. Det er viktig at tiltakshaver kan dokumentere og beskrive hvordan fisken vil komme seg utenom inntaket, over terskelen og nedover elven. Vi ønsker at det blir belyst i søknaden om planlagt minstevannføring er tilstrekkelig til å sikre vandringsmuligheter for fisk i elva. Vi ber derfor NVE etterspørre denne informasjonen.

Fylkeskommunen vil minne om at dersom tiltaket ikke er konsesjonspliktig, så vil tiltaket kreve en tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag som sendes til Statsforvalteren og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark.

Avslutningsvis:

I tabell 1.3.2 i skjema for hydrologisk forhold oppgis det at det i tørre og våte år vil være henholdsvis 48 og 93 dager der tilsiget er mindre enn laveste driftsvannføring tillagt planlagt minstevannføring. Vi antar at dette er en feil og etterspør en klargjøring.

Vi mener tiltakshaver må fremlegge informasjon om planlagt inntaksløsning, om lengden og høyden på inntaksterskelen i alternativ 1, størrelsen på inntaksmagasinet, samt om omsøkt minstevannføring vil være tilstrekkelig for fiskens vandring i elva. Fra det vi kan se har ikke akvatisk miljø, gyteplasser eller tilstedeværelsen av bunndyr og fisk blitt kartlagt tidligere. For å kunne vurdere konsekvensen for allmenne interesser mener vi en bedring av kunnskapsgrunnlaget er nødvendig. Vi ønsker en bekreftelse på at utbyggingen ikke vil påvirke bademulighetene eller vannføringen i sideløpet mot Langemyr.»

Telemark fylkeskommune har etter befaringen kommet med følgende tilleggsuttalelse i e-post av **04.10.2024**:

«Telemark fylkeskommune står ved vår tidligere uttalelse og mener det er nødvendig med en konsesjonsprosess for å begrense negativ utvikling i Gravelva. Vi mener planene for Gravefossen kraftverk må sees i sammenheng med andre kraftutbygginger i Gravelva, samt muligheten for reetablering av anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget for å oppfylle målet om helhetlig vannforvaltning.

I brev datert 10.05.24 (referanse 2024/2650) har Miljødirektoratet pålagt Skagerak Kraft AS å utrede tiltak for reetablering av laks og effektiv toveis vandring av

anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget. Hva som blir utfallet av utredningene er tidlig å si, men fylkeskommunen ser det som sannsynlig at anadrom fisk og ål igjen skal få tilgang til Kragerøvassdraget. Vi mener derfor at nye vannkraftprosjekter må vurderes og utformes i lys av dette og ber NVE ta dette i betraktning ved konsesjonspliktutredningen.

Bygging av et vannkraftverk som Gravefossen vil behøve konsesjon etter vannressursloven med mindre NVE vedtar at kraftverket er fritatt konsesjon. Søker har derfor bedt NVE vurdere om tiltaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven. Ei konsesjonspliktutredning skal være en enkel forhåndsvurdering av om det planlagte tiltaket kan føre til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser tilknyttet vassdraget. Hvis vedtak fattes om at kraftverket ikke behøver konsesjon etter vannressursloven skal saken behandles etter plan- og bygningsloven. Tiltak i eller ved vassdrag som kan være negativt for fisk eller andre ferskvannsorganismer er regulert gjennom forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, hjemlet i lakse- og innlandsfiskloven. Slike tiltak er søknadspliktig, jf. forskriftens § 2. Statsforvalteren er myndighet etter denne forskriften, i vassdrag som fører anadrome laksefisk eller som har sårbare eller trua ferskvannsarter. På strekninger som fører øvrige arter innlandsfisk er Fylkeskommunen myndighet. Ved en eventuell saksbehandling etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag vil fylkeskommunen måtte vurdere om de skisserte tiltakene er i tråd med § 12 i vannforskriften og §§ 8-12 naturmangfoldloven. Disse samme paragrafene vil vurderes i en eventuell konsesjonsprosess, men ikke nødvendigvis nå i en konsesjonspliktutredning slik vi har forstått det.

Dette er kjent, men vi vil allikevel minne om at formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Målet er at alle vannforekomster skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Videre sier Vannforskriftens § 12 at:

«Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

- a. nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannsforekomst, eller*
- b. ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.*

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a. alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,*
- b. samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og*

- c. *hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.»*

Der ny aktivitet eller nye inngrep er gjennomført i planperioden, skal begrunnelsen for dette gjengis i oppdatert vannforvaltningsplan. Dersom det er gitt tillatelse til nye aktiviteter eller nye inngrep, skal dette også fremgå av vannforvaltningsplanen.

Gravelva er i dag vurdert til å ha god økologisk tilstand og denne skal dermed beskyttes mot forringelse, jf. vannforskriften § 4. Bygging av Gravefossen kraftverk vil påvirke hydromorfologiske kvalitetselementer på berørt strekning, herunder vannføringens størrelse og variasjon, så vel som morfologiske forhold som breddesonens struktur, bredde- og dybde variasjoner. Demningen vil være en ny barriere i vassdraget. Samlet vil dette påvirke de biologiske kvalitetselementene i vassdraget, spesielt på berørt elvestrekning. Hvilke konsekvenser utbyggingen vil ha for de ulike kvalitetselementene og dermed om det vil påvirke miljøtilstanden er ikke vurdert. Det blir heller ikke vurdert om tiltaket oppfyller vilkår i Vannforskriftens § 12. Dagens tilstandsvurdering omfatter ikke de fremtidige påvirkningene som utbyggingen av Gravelva kraftverk vil kunne medføre. Fylkeskommunen ser det som overveiende sannsynlig at utbyggingene i vassdraget vil kunne forringe miljøtilstanden i Gravelva. Nye tiltak må derfor vurderes mot vilkårene i Vannforskriftens § 12.

Fylkeskommunen mener NVE må vurdere hensynet til vannforskriften på dette nivået i saksbehandlingen, fordi et vedtak om konsesjonsplikt/konsesjonsfritak påvirker hvilke avbøtende tiltak som er mulig å innføre, jf. vilkår a i Vannforskriften § 12. Vi mener at konsesjonsbehandling etter vannressursloven er nødvendig for å oppfylle vilkårene til ny aktivitet, da det er her tekniske løsninger og størrelsen på minstevannføringen kan sees opp mot samfunnsnytt og eventuelt tap av miljøkvalitet. Videre mener vi vannressursloven byr på en mer helhetlig tilnærming som kan vurdere de samlede virkningene av kraftverkene. Denne helhetstilnærmingen er avgjørende for langsiktig bærekraftig vannforvaltning der kraftutbygginger i samme vassdrag sees i sammenheng.»

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark uttalte i brev av **30.01.2024**:

«Statsforvalteren vurderer omsøkt og planlagt tiltak som såpass viktig for vassdraget at det bør konsesjonsbehandles. Kunnskapsgrunnlaget bør styrkes, og tiltaket sees i sammenheng med allerede prosjektert kraftutbygging.

...

Vår vurdering:

Gravefossen ligger i Gravelva (017-28-R), som er en del av Kragerøvassdraget i Drangedal kommune i Telemark. Gravelva springer ut ifra heiområdene mellom Drangedal og Nissedal og munner ut i Loneelva og Bjorvann. Prosjektområdet ligger like sør for tettstedet Bø i Tørdal, og elva er i dag en del av et regulert vassdrag. Tidligere drenerte Holmevatn mot sør-øst ned mot Gravelva, men er i dag overført til Suvdøla for kraftproduksjon. Gravelva kraftverk fikk konsesjon i 2016, og senere

utsatt byggefrist til 2026. Her er det planlagt fraføring av vann på en 1,6 km strekning, med en minstevannføring på kun 100 l/s mai-september og 20 l/s resten av året. Lindalselva ble vedtatt konsesjonsfritt i 2014. Holmevatn og Lindalselva er uten krav til minstevannføring.

Gravelva er klassifisert til god økologisk tilstand, men da kun basert på kvalitetselementet forsureningstilstand som eneste registrerte parameter. Det finnes ørret, og trolig ål, som vandrer i elva. Det opplyses om at tiltakshaver vil utforme inntaksterskelen på en slik måte at fisk kan fortsette å slippe seg ned Gravefossen, også ved normalvannføring. En mer utfyllende teknisk plan for tiltaket vil kunne belyse hvor vidt fiskens vandring i elva vil bli ivaretatt på en god måte. Vi stiller også spørsmål om det er vurdert omløpsventil, eller hva slags detaljutforming av inntaket det er tenkt for å sikre trygg fiskepassasje.

Tørrlagte arealer er negativt både for landskapet, fisk og biologisk mangfold. Elva er flompreget og vannstanden blir ofte svært lav på sommerstid, det er derfor viktig at kraftverket ikke sluker alt vannet som naturlig skal tilføres elva i de tørreste periodene. Den planlagte maksimale slukeevnen på 2400 l/s (244 % av middelvannføringen) vil begrense flomoverløp. Med tanke på elvas utforming anser Statsforvalteren den planlagte minstevannføringen på 33 l/s som for lav til å sikre nok vanndekt areal på berørt elvestrekning.

Vassdraget er allerede preget av vannoverføringer til kraftproduksjon. Kraftutbyggingene som er planlagt i vassdraget vil påvirke elvas økosystem og dynamikk, og det må vurderes om det omsøkte tiltaket vil påvirke dette ytterligere. Det er et krav at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse med mål om at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand etter vannforskriften § 4. En videre utbygging av vannkraftproduksjon i elva må derfor vurderes opp mot miljømålet. Dersom konsekvensene av en slik kraftutbygging fører til at vannforekomsten må klassifiseres som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF), må det legges en detaljert plan for å sikre at kravet om minst godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand innfris.

Vi anmoder om at NVE ser på den samlede belastningen for hele vassdraget ved å inkludere prosjekterte kraftutbygginger i vurderingen. Dette for å sikre at vannforekomsten, og vassdraget, ikke blir fragmentert og forringet, og at allmenne interesser som landskap og fiskevandring blir ivaretatt.

Det er ikke gjort registreringer av sårbare arter eller viktige naturtyper innenfor tiltaksområdet per i dag. Den biologiske kartleggingen som ble gjort i forbindelse med Gravelva kraftverk i 2012 vurderer potensialet for funn av kravfulle arter i området som lite på grunn av fravær av død ved, kalkfattige bergarter og flerårig intensivt skogbruk. Rapporten opplyser om at det akvatiske miljøet ikke er spesielt undersøkt, og at fisk og bunndyr ikke er kartlagt. Vi anser kunnskapsgrunnlaget slik det foreligger i dag som utdatert og mangelfullt, og mener at det bør gjøres en kartlegging av elvas funksjonsområder, ferskvannsfauna og naturtyper i tiltaksområdet. Det bør også undersøkes om Møllendammen er et absolutt

vandringshinder eller om storørret og annen fisk kan bruke områdene inn mot Gravefossen. Vi minner om Naturmangfoldloven § 8 som sier at offentlige avgjørelser som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkningene. Ved en videre saksgang er det viktig at dette kravet er oppfylt.»

Dette er NVEs vurdering av tiltaket

En konsesjonspliktavurdering er en enkel forhåndsvurdering av om tiltaket kan være til ulempe for noen allmenne interesser knyttet til vassdraget. Fordeler med tiltaket er ikke en del av vurderingen.

Hydrologi

Gravelva har et nedbørfelt på 25,9 km² og en middelvannføring på 983 l/s ved det planlagte inntaket. Dette er restfeltet etter at Holmevatn og Breilivatn er overført til Suvdøla. Alminnelig lavvannføring er av søker satt til 32,6 l/s, noe som samsvarer med data hentet fra NEVINA. Planlagt minstevannføring er satt til 33 l/s. Dette er i samsvar med vannressursloven § 10, som setter krav om at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake i elva, med mindre det er gitt tillatelse til noe annet gjennom konsesjon.

Kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2400 l/s, som utgjør 244 % av oppgitt middelvannføring. Etter NVEs vurdering vil tiltaket i stor grad påvirke vannføringsdynamikken i Gravelva.

Naturmangfold

Naturmangfoldloven (nml.) legger føringer for bærekraftig bruk av norsk natur og blir lagt til grunn når NVE vurderer meldingen. For å kunne oppfylle forvaltningsmålene i nml. §§ 4-5 er man avhengig av et godt kunnskapsgrunnlag, jf. nml. § 8. Hvis kunnskapsgrunnlaget er utilstrekkelig, skal man bruke føre-var-prinsippet jf. nml. § 9.

Det er ikke utarbeidet rapport om naturmangfold i forbindelse med planene om Gravefossen minikraftverk. Søk i Artskart og Naturbase den 15.11.2024 viser ingen kjente forekomster av truede arter som kan tenkes å bli påvirket av tiltaket. I Miljødirektoratets modellerte datasett for Truede arter - hot spots er likevel berørt strekning av planlagt utbygging anslått å ha potensial for truede arter innen artsgruppene karplanter og moser. På begge sider av Gravefossen er det bratte og østvendte partier som påvirkes sterkt av vannføringen i Gravelva. NVE mener at det i disse arealene er et særlig potensial for å finne truede arter som er avhengige av fuktpåvirkning fra fossen.

Flere høringsinstanser har påpekt mulig oppvandring av anadrom fisk i Gravelva, dersom det gjennomføres tiltak for å sikre fiskevandring opp i Kragerøvassdraget. NVE regner likevel Gravefossen for å være et absolutt vandringshinder for anadrom fisk videre opp dette vassdraget, og tillegger ikke dette vekt i vår beslutning.

Flere av høringspartene påpeker mangler i kunnskapsgrunnlaget, blant annet knyttet til virkninger for naturmangfold. NVE er enig i dette og mener det er nødvendig med et oppdatert kunnskapsgrunnlag for å avgjøre konsekvensene av Gravefossen kraftverk. NVE

mener også at det er nødvendig å vurdere samlet belastning for vassdraget. Dette kan bare gjøres gjennom en konsesjonsbehandling.

Med bakgrunn i informasjon fra tiltakshaver, befarings, søk i databaser og egne erfaringer vurderer NVE at kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok til å vurdere konsekvensene av Gravefossen kraftverk.

Ut ifra eksisterende kunnskap kan ikke NVE utelukke at det planlagte tiltaket kan skade eller være til ulempe for allmenne interesser knyttet til biologisk mangfold. Derfor kan det også komme i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4-5.

Landskap og friluftsliv

Selv om deler av nedbørfeltet er overført til Suvdøla kraftverk, fremstår strekningen som fraføres vann med urørt preg. Ved planlagt inntak er det en kulp med glattskurte berg. Nedstrøms inntaket har elva et bredt vanddekt areal. Lenger ned veksler elva mellom trangere løp, terskler og noen kulper. Rett før kraftstasjonen danner Gravefossen et markert fossefall med bratte bergvegger på begge sider.

Kommunen kartla friluftsområdene i 2018. Sør for Gravelva er området «Rønnomnibben og Vrålstadheia» (FK00026333) og grønnkorridoren fram til «Rønnomdalsvatnet» (FK00026329) vurdert som svært viktige friluftsområder. Begge er antatt å primært benyttes av lokale brukere. Bruksområdet grenser til den kulpen som er planlagt å være inntak for kraftverket. Kommunen påpeker ellers at Gravelva benyttes som badeplass for lokalbefolkningen og at dette også kan gjelde kulper nedstrøms inntaket.

NVE viser til at Gravefossen kraftverk er planlagt med en slukeevne på 244 % av middelvannføring og en minstevannføring på 33 l/s. Dette kan påvirke opplevelsen av elva som landskapselement, turgåere sin opplevelse av elva og mulig bruk av kulper i elva som badeplass. Særlig Gravefossen som landskapselement vil bli påvirket av tiltaket. NVE mener derfor at utbygging av Gravefossen kraftverk kan føre til nevneverdige ulemper for allmenne interesser knyttet til landskap og friluftsliv.

Kulturminner

Fylkeskommunen har vist til arbeidet med kulturminneplanen for Drangedal kommune, der Tørdal mølle er trukket fram som et særlig viktig kulturminne, og at det kan være ønskelig å videreutvikle området. Kommunen har vist til at de skal revidere kommunens samfunnsplan og at de da vurderer om arbeidet med Tørdal Møllepark skal videreføres. Tørdal mølle ligger et godt stykke nedstrøms den planlagte kraftstasjonen, og vil ikke bli nevneverdig berørt av tiltaket.

Naturfare

Hele den berørte strekningen ligger i fareområde for flom. Dette er vanlig for vannkraftverk. Marin grense går like over Gravefossen. Disse arealene er ikke klassifisert som mulig faresone for kvikkleireskred.

Vannforskriften

Vi viser til uttalelsen til fylkeskommunen og behandling av tiltaket etter vannforskriften. NVEs vurdering av konsesjonsplikt er en vurdering av om tiltaket utløser konsesjonsplikt etter vannressursloven. Det er ikke en tillatelse til gjennomføring av tiltaket. NVE vurderer derfor ikke tiltaket etter vannforskriften § 12. Hensynene bak vannforskriften, som er forhold som påvirker allmenne interesser, vil likevel være en del av vurderingsgrunnlaget. Det er først i en konsesjon etter vannressursloven at det kan settes vilkår til en tillatelse, slik det er krav om etter vannforskriften § 12.

Oppsummering og konklusjon

Det er planlagt å bygge et kraftverk med inntak i Gravelva. Kraftverket vil påvirke en elvestrekning på 450 m og ha en slukeevne på om lag 244 % av middelvannføringen. Elva er allerede fraført vann med overføring av deler av nedbørfeltet til Suvdøla kraftverk. Det er også gitt konsesjon til et annet kraftverk i vassdraget, med betydelig høyere krav til minstevannføring om sommeren. Det er derfor nødvendig å vurdere tiltakene i sammenheng. NVE vurderer at det er potensial for å finne truede arter som er avhengige av fuktpåvirkning fra Gravefossen, og mener at dette bør undersøkes nærmere. Tiltaket kan også påvirke opplevelsen av elva sin plass i landskapet, turgåere sin opplevelse av elva, og mulig bruk av kulper i elva som badeplass.

NVE mener derfor at Gravefossen kraftverk fører til slike ulemper for allmenne interesser at det trenger konsesjon etter vannressursloven § 8.

Med hilsen

Carsten S. Jensen
konsesjonsansvarlig

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

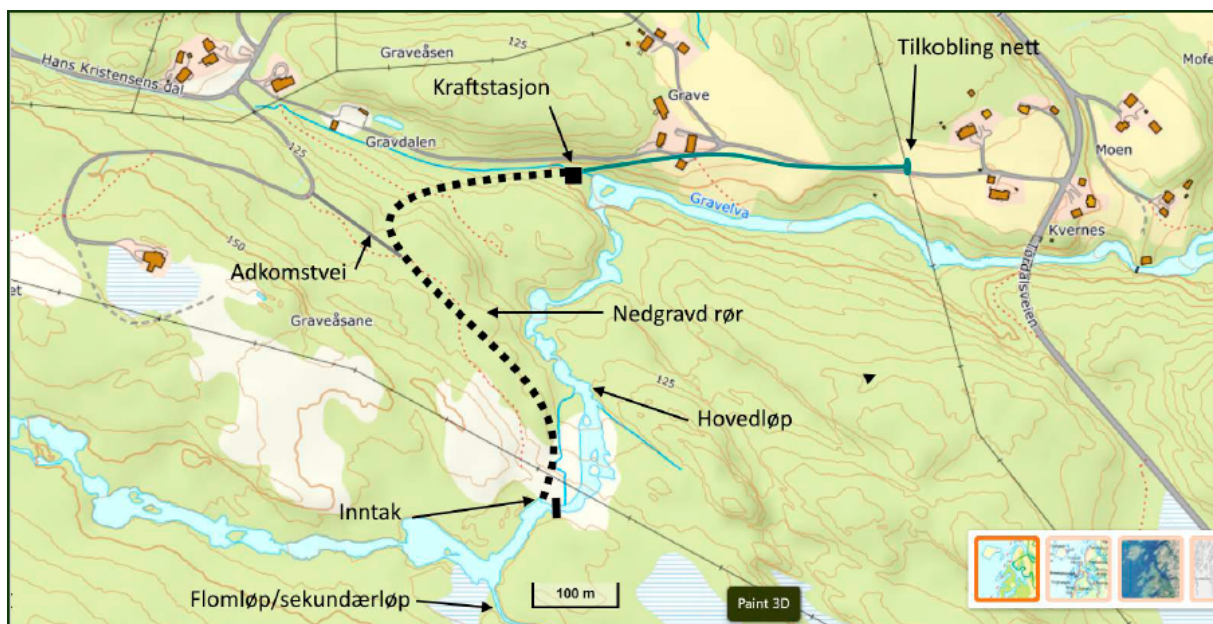
STOR FALLHØYDE AS

Kopimottakerliste:

Småkraftkonsult AS
Drangedal kommune
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR
TELEMAR FYLKESKOMMUNE

Kart

Planlagt inntak, vannvei og kraftstasjon for Gravefossen kraftverk.

Gravefossen

Gravefossen, rett ovenfor planlagt avløp for kraftstasjon til Gravefossen kraftverk.

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.